**ВІДГУК**

офіційного опонента
завідувача кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,
доктора педагогічних наук, професора **ОРШАНСЬКОГО Леоніда Володимировича**
на дисертацію **ШАО Чао** на тему:
**«Управління професійним розвитком викладача технічного коледжу в Китайській Народній Республіці»**,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

**Актуальність теми дисертації.** Сучасний технічний коледж функціонує в умовах постійної зміни технологічних процесів, обладнання, програмного забезпечення та вимог роботодавців. За цих обставин професійна компетентність викладача не може залишатися статичною. Вона потребує безперервного оновлення, а отже – сформованої здатності самого педагогічного працівника діагностувати професійні дефіцити, визначати досяжні цілі, організовувати навчання, фіксувати результати й приймати обґрунтовані рішення щодо наступних кроків.

Дисертація Шао Чао відповідає потребам теорії та практики професійної освіти, оскільки переводить проблему професійного розвитку з площини епізодичного підвищення кваліфікації у площину цілісного управлінського циклу. Особливу цінність має орієнтація на викладачів технічних коледжів, професійна діяльність яких поєднує педагогічну майстерність, галузеву компетентність, практичну спрямованість навчання, володіння цифровими технологіями та готовність реагувати на зміни виробничого середовища.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами** є належним. Дослідження виконано в межах науково-дослідної теми кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України «Теоретико-методичні основи навчально-виховної роботи у природоохоронних та аграрних вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0115U003561).

**Науковий апарат дисертації** загалом є виваженим і внутрішньо узгодженим. Мета орієнтована на теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку організаційно-педагогічних умов професійної підготовки викладача технічного коледжу до управління професійним розвитком. П'ять завдань послідовно охоплюють понятєво-теоретичний аналіз, характеристику структури готовності, обґрунтування критеріїв і рівнів, визначення організаційно-педагогічних умов, розроблення моделі та перевірку її результативності. Об'єкт, предмет, мета і завдання відповідають логіці та змісту роботи.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій** забезпечено використанням комплексу взаємопов'язаних методів. Теоретичний аналіз,

синтез, порівняння, систематизація, структурування, класифікація та педагогічне моделювання поєднано з анкетуванням, самооцінюванням, аналізом індивідуальних карт професійного розвитку, електронних портфоліо, самооцінювальних звітів і рефлексивних матеріалів. Результати педагогічного експерименту опрацьовано кількісно та якісно; статистичну значущість відмінностей перевірено за критерієм $\chi^2$ Пірсона.

**Наукова новизна одержаних результатів** полягає, передусім, у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці трьох організаційно-педагогічних умов: формування ціннісно-мотиваційної спрямованості викладачів на управління власним професійним розвитком; інтеграції теоретичної, управлінської та практикоорієнтованої підготовки у процесі проєктування й реалізації індивідуальних траєкторій; використання цифрово-аналітичного та рефлексивно-оцінювального супроводу. Зазначені умови утворюють цілісну систему, оскільки охоплюють особистісні передумови, зміст і діяльнісний механізм професійної підготовки.

Схвальної оцінки заслуговує визначена структура готовності викладача технічного коледжу до управління власним професійним розвитком. Вона охоплює мотиваційно-ціннісний, когнітивно-управлінський, організаційно-діяльнісний, цифрово-аналітичний і рефлексивно-оцінювальний компоненти. Така побудова відтворює повний управлінський цикл: від усвідомлення цінності розвитку та опанування відповідних знань до організації власних дій, цифрового моніторингу, аналізу, самооцінювання й корекції. Відповідна система критеріїв, показників та високого, середнього і низького рівнів є методично придатною для комплексного діагностування.

Важливим результатом є уточнення сутності готовності викладача технічного коледжу до управління власним професійним розвитком як інтегрального особистісно-професійного утворення. Запропоноване визначення акцентує не лише на наявності мотивації та знань, а й на здатності викладача здійснювати професійну самодіагностику, цілепокладання, планування, реалізацію індивідуальної траєкторії, цифровий моніторинг, оцінювання та корекцію. Тим самим автор послідовно утверджує суб’єктну позицію педагогічного працівника.

Заслуговує схвалення розроблена й апробована модель управління професійним розвитком викладача технічного коледжу. Її структура охоплює цільово-методологічний, змістово-процесуальний, організаційно-педагогічний, діагностично-оцінювальний і результативний блоки. Реалізація моделі на мотиваційно-орієнтаційному, когнітивно-управлінському, практико-моделювальному та рефлексивно-корекційному етапах забезпечує поступовий перехід від усвідомлення потреби у професійному зростанні до самостійного управління індивідуальною траєкторією.

Практична спрямованість моделі виявляється у змістовому поєднанні проблемних лекцій, семінарів-дискусій, тренінгів, педагогічних майстерень, кейс-методу, проєктної роботи, моделювання професійних ситуацій, індивідуальних консультацій і взаємонавчання. Викладачі здійснювали професійну самодіагностику, формулювали короткострокові й довгострокові цілі, розробляли індивідуальні карти професійного розвитку, формували електронні портфоліо, готували самооцінювальні звіти та брали участь у рефлексивних сесіях. Завдяки цьому теоретичні положення набули конкретного діяльнісного втілення.

Експериментальна частина роботи має належну емпіричну базу. Загальна вибірка емпіричного дослідження становила 642 викладачі трьох закладів професійної освіти КНР.

**Практичне значення одержаних результатів** визначається можливістю використання авторських анкет, індивідуальних карт професійного розвитку, електронного професійного портфоліо, самооцінювальних звітів, рефлексивних щоденників, професійно-педагогічних кейсів, алгоритмів цілепокладання, планування та коригування, а також цифрових засобів фіксації й візуалізації досягнень. Матеріали можуть застосовуватися керівниками технічних коледжів, методичними службами, організаторами підвищення кваліфікації та самими викладачами.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Промислового професійно-технічного коледжу Пінгдіншань, Хенанського професійного коледжу інженерії якості та Професійно-технічного коледжу Пінгдіншань, що підтверджено відповідними довідками. Основні положення висвітлено в 10 наукових працях, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 4 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 5 тез наукових доповідей. Рівень апробації результатів є достатнім.

**Структура та зміст дисертації.** Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списків використаних джерел і додатків. Загальний обсяг становить 230 сторінок. Дисертація містить 18 таблиць, 21 рисунок і 8 додатків. Список використаних джерел налічує 159 найменувань, з яких 71 іноземними мовами.

У першому розділі розкрито сутність ключових понять, теоретичні засади й особливості управління професійним розвитком викладача технічного коледжу, узагальнено китайський і зарубіжний досвід. Позитивним є розгляд професійного розвитку як безперервного процесу, а управління ним – як цілеспрямованої послідовності взаємопов’язаних рішень і дій викладача.

У другому розділі схарактеризовано структуру готовності, обґрунтовано критерії, показники й рівні її сформованості, визначено організаційно-педагогічні умови та побудовано

модель. Авторові вдалося логічно пов’язати теоретичну структуру досліджуваної якості зі змістом формувальної роботи та очікуваним результатом.

У третьому розділі подано організацію дослідно-експериментальної роботи, діагностичний інструментарій, зміст реалізації моделі та результати контрольного етапу. Переконливості висновкам надає поєднання статистичних даних із аналізом практичних продуктів діяльності учасників – індивідуальних карт, електронних портфоліо, самооцінювальних звітів і рефлексивних матеріалів.

Висновки до розділів і загальні висновки відповідають поставленим завданням, є логічними та відображають основні результати дослідження. Текст дисертації має науковий стиль, матеріал викладено послідовно, таблиці та рисунки доповнюють зміст. Аналіз роботи й опублікованих праць дає підстави вважати дисертацію самостійним завершеним дослідженням.

**Дотримання принципів академічної доброчесності та відповідність анотацій змісту дисертації.** Аналіз тексту засвідчує коректне використання покликань на наукові й нормативні джерела, належне представлення авторських результатів та відмежування їх від положень інших дослідників. Анотації українською й англійською мовами відповідають основному змісту роботи, відображають мету, завдання, наукову новизну, практичне значення та результати експериментальної перевірки.

**Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.** Визнаючи завершеність, наукову новизну та практичну цінність роботи Шао Чао, висловимо окремі міркування дискусійного характеру:

1. Специфіку викладачів технічних коледжів у роботі розкрито переконливо, однак практичні рекомендації доцільно було б диференціювати за галузевим профілем викладання. Траєкторії професійного розвитку викладачів машинобудівних, електротехнічних, інформаційних та інших дисциплін можуть потребувати різних професійних ресурсів і способів актуалізації технічної компетентності.

2. Основна діагностика значною мірою спирається на самооцінювання викладачів. Доказовість висновків посилило б систематичне залучення взаємооцінювання колег, експертного спостереження за заняттями або аналізу відеофрагментів педагогічної діяльності як незалежних джерел даних про практичні зміни.

3. У дисертації встановлено позитивну динаміку готовності викладачів до управління власним професійним розвитком. Перспективним було б повніше простежити механізм перенесення цієї готовності у безпосередню педагогічну діяльність – зміни методики викладання, практичної спрямованості занять і навчальних результатів здобувачів освіти.

4. Цифрово-аналітичний супровід є сильною стороною запропонованої моделі. Водночас доцільно було б визначити критерії добору цифрових платформ та інструментів,

зокрема їх доступність, сумісність, можливість експорту даних, стабільність зберігання матеріалів і придатність до використання в різних технічних коледжах.

5. У перспективних напрямах дослідження варто було б окремо розглянути адаптацію моделі до змішаного й дистанційного професійного навчання, а також можливості та обмеження застосування інструментів штучного інтелекту для професійної самодіагностики, персоналізації ресурсів і аналітичного супроводу індивідуальної траєкторії.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер, не заперечують достовірності основних результатів і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

**Висновок.** Дисертація Шао Чао на тему: «Управління професійним розвитком викладача технічного коледжу в Китайській Народній Республіці» є цілісною, завершеною та самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею, у якій теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови та модель управління професійним розвитком викладача технічного коледжу. Одержані результати мають належний ступінь наукової новизни, теоретичну значущість і практичну цінність. Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії і скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор Шао Чао заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

**Офіційний опонент завідувач кафедри технологічної та професійної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, доктор педагогічних наук, професор Леонід ОРШАНСЬКИЙ**